

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1984

Vragen van de leden **Mei Li Vos** en **Yücel** (beiden PvdA) aan de Ministers van Economische Zaken en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *mogelijke postcodediscriminatie bij energiebedrijf Oxxio* (ingezonden 10 april 2014).

Antwoord van Minister **Kamp** (Economische Zaken) mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 19 mei 2014). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 1815

Vraag 1 en 2

Bent u ervan op de hoogte dat het energiebedrijf Oxxio een kredietcheck uitvoert op bepaalde klanten en daarnaast een borg eist? ¹

Klopt het dat dit bedrijf zich daarbij alleen op de postcode van de mogelijke klant baseert? Zo nee, op welke andere gegevens heeft Oxxio zich gebaseerd?

Antwoord 1 en 2

Energiebedrijf Oxxio heeft mij als volgt geïnformeerd. Oxxio heeft aangegeven dat zij de kredietwaardigheid van al haar potentiële klanten beoordeelt, of laat beoordelen. Het oordeel hangt nooit uitsluitend van de postcode af. Oxxio geeft aan dat aan nieuwe klanten met een verhoogd betalingsrisico in drie situaties een waarborgsom wordt gevraagd.

- a. Indien de nieuwe klant om een versnelde levering vraagt, de zogenoemde spoedinhuizing, kan een waarborgsom worden gevraagd. Bij de spoedinhuizing doet een klant afstand van de wettelijke bedenktijd van veertien kalenderdagen, bijvoorbeeld omdat de klant bij een andere leverancier dreigt te worden afgesloten. Oxxio geeft aan dat zij in zo'n geval een waarborgsom kan vragen.
- b. Indien de klant in het verleden betalingsproblemen heeft gehad bij Oxxio, wordt een waarborgsom gevraagd. Oxxio houdt een referentielijst bij van ex-klanten die Oxxio hebben verlaten met achterlating van een schuld. Klanten die op deze lijst voorkomen, kunnen pas opnieuw klant worden bij Oxxio na betaling van een waarborgsom. Het gebruik van een referentielijst is door Eneco Holding N.V., waar Oxxio onderdeel van is, gemeld bij het College bescherming persoonsgegevens (CBP). Het verwerken van persoonsgegevens ten behoeve van een kredietwaardigheidstoets is opgenomen in de CBP-melding van Oxxio Nederland B.V.

¹ e-mail ondershands naar ministerie gestuurd

- c. Indien uit een externe kredietwaardigheidstoets blijkt dat de klant een verhoogd risicoprofiel heeft, wordt een waarborgsom gevraagd. Oxxio heeft deze kredietwaardigheidstoets uitbesteed aan het bedrijf Focum Solutions BV. Bij het opstellen van het risicoprofiel van een potentiële klant baseert Focum zich volgens Oxxio hoofdzakelijk op informatie over de persoon (betaalgedrag in het verleden), in mindere mate op het adres en in zeer beperkte mate op de buurtinformatie aan de hand van de postcode. Oxxio geeft aan dat er geen verhoogd risico vastgesteld wordt op basis van enkel de postcode. Focum heeft zich onderworpen aan de door het CBP goedgekeurde «Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens van de Nederlandse Vereniging van (Handels)informatiebureaus», als lid van genoemde vereniging.

Vraag 3

Is volgens u in dit geval sprake van strijdigheid met artikel 7 van de Algemene wet gelijke behandeling, dat stelt dat het verboden is om onderscheid te maken bij het aanbieden of verlenen van toegang tot goederen of diensten en bij het sluiten, uitvoeren of beëindigen van overeenkomsten ter zake? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

In artikel 7 van de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb) is bepaald dat het verboden is om bij het aanbieden van een goed of een dienst onderscheid te maken op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras (in de zin van etnische of nationale afkomst), geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat. Het verbod heeft mede betrekking op de voorwaarden waaronder het goed of de dienst wordt aangeboden, dus bijvoorbeeld ook op het al of niet vragen van een waarborgsom.

Het verbod heeft zowel betrekking op direct onderscheid op een van de genoemde gronden, als op indirect onderscheid. Van indirect onderscheid is sprake indien een ogenschijnlijk neutrale bepaling, maatstaf of handelwijze personen met een bepaalde godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat in vergelijking met andere personen bijzonder treft. Artikel 2, eerste lid, van de Awgb bepaalt dat het verbod van onderscheid niet geldt ten aanzien van indirect onderscheid dat objectief wordt gerechtvaardigd.

In de door Oxxio verstrekte gegevens zie ik geen aanleiding om aan te nemen dat Oxxio bij het accepteren van nieuwe klanten of het vragen van een waarborgsom direct onderscheid maakt op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat.

Voor wat betreft indirect onderscheid is uit onderzoek gebleken dat er een indirect verband bestaat tussen postcode, inkomen en afkomst.² Het gebruik van de postcode als (enige) criterium voor kredietwaardigheid zou daarmee tot indirect onderscheid op grond van ras (in de zin van afkomst) leiden. Uit de door Oxxio verstrekte informatie, die in het antwoord op de vragen 1 en 2 is weergegeven, leid ik echter af dat Oxxio en Focum zich voor de beoordeling van de kredietwaardigheid van een potentiële klant niet uitsluitend op diens postcode baseren, maar tevens op een groot aantal andere factoren, en dat de postcode in dit verband slechts een beperkte rol speelt. Uit de mij beschikbare informatie kan ik bovendien niet afleiden dat de kredietwaardigheidstoets dan wel het beleid ten aanzien van de waarborgsom op een andere wijze tot (ongeoorloofd) direct of indirect onderscheid leidt.

Overigens heeft het College voor de rechten van de mens onlangs advies uitgebracht over een situatie waarin de postcode als criterium werd gebruikt. Het college concludeerde, dat het indirect onderscheid dat daarvan het gevolg is in bepaalde gevallen objectief gerechtvaardigd kan zijn.³

² Zie hierover het advies van het College voor de rechten van de mens aan Dazure B.V. over premiedifferentiatie op basis van postcode bij de Finvita overlijdensrisicoverzekering (29 januari 2014; www.mensenrechten.nl/publicaties/detail/19173), blz. 15.

³ Zie het hierboven genoemde advies.

Vraag 4

Klopt het dat de toenmalige Minister van Financiën Zalm in het verleden banken tot de orde heeft geroepen, in verband met vermeende postcode-discriminatie bij het verstrekken van hypotheeken?

Antwoord 4

De Minister van Financiën heeft naar aanleiding van de geluiden over het vermeende selecteren op postcode door hypotheekverstrekkers tijdens een bestuurlijk overleg met de banken te kennen gegeven dat de overheid van hypotheekfinanciers verwacht dat zij naar het publiek toe helder communiceren over de vraag of zij bij de hypotheekverstrekking selecteren op postcode. De banken hebben bij deze gelegenheid toegezegd om hier een persbericht over te publiceren. Na dit overleg is een bepaling in de Gedragscode Hypothecaire Financieringen opgenomen dat het enkele feit dat de hypotheekair te verbinden woning in een bepaalde wijk of postcodegebied is gelegen, geen grond zal zijn om een aanvraag af te wijzen.

Vraag 5

Kunt u het energiebedrijf Oxxio en eventuele andere energiebedrijven op een vergelijkbare manier tot de orde roepen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Oxxio geeft aan zich niet uitsluitend op de postcode te baseren. Consumenten kunnen als zij vermoeden dat er sprake is van ongeoorloofde praktijken een klacht indienen bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De ACM kan ook op eigen initiatief een onderzoek uitvoeren en zo nodig optreden. Zij kan optreden op basis van sector specifieke regelgeving in de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998 en op basis van algemene regelgeving ter bescherming van consumenten. Oxxio heeft in dit kader naar aanleiding van uw vragen over dit onderwerp uit eigen beweging een brief aan de ACM gestuurd. Dit heeft geen aanleiding gevormd voor de ACM om over te gaan tot onderzoek. Indien iemand zich in een concreet geval gediscrimineerd voelt door de handelwijze van een bedrijf, kan hij of zij zich voor advies wenden tot een gemeentelijke antidiscriminatievoorziening of een oordeel vragen aan het College voor de rechten van de mens of de rechter. Het College voor de rechten van de mens kan ook uit eigen beweging een onderzoek naar vermeende discriminatie starten. Voorts kan een bedrijf het college om een oordeel vragen over het eigen handelen. Ik zie daarom geen aanleiding om stappen richting Oxxio of andere energiebedrijven te zetten.